

Munkásarisztokraták.

Az a bizonyos egyenlőség, amit annyiszor hangoztatnak előszeretettel a szocialdemokrata vezetők a gyakorlatban sokszor nem szokott beállni. Odaát a pártéletben és szakszervezeti életben is hiába történik annyi hivatkozás az elvtársak egyenlőségére szervezetben és munkahelyen — tényleg ott is feltolakszik vagy feltolatik — legtöbbször az előbbi eset áll elő — egy ember vagy egy csoport, amely aztán vezet vagy legalább vezetni akar. És ennél a vezetésnél mint elengedhetetlen együttjáró mihamarabb jelentkezik a parancsolási hajlam s az a bebeszélés, hogy ime én különb vagyok a többinél!

A marxi egyenlőségnek valószínűs megcsufolása aztán a tényleges gyakorlat, mert bizony ott belül is vannak parancsolók „külsőmbek” és vannak csak számnak számító egyesnek nem is kalkulálható tömegek.

Csodálatosképpen ez a semminek, csak számnak számító tömeg, amely a vezetők parancsainak vak eszköze volt, egyszerre megbokrosodott, egyszerre elfeledte az évtizedes pártfegyelmet és önálló akaratot akart érvényesíteni. És érdekes, hogy ez az önálló akaratnyilvánulás a zsebkezdésből született meg, mivel a kiuzsorázott és rossz kereső bányamunkásszervezet-beliék észrevették, hogy az ő kereső párt és szakszervezeti adóikból néhányan igen jól élnek. Éppen azok akik parancsaikkal, türethetetlen erőszakosságaikkal annyira vasfegyverben nyugtázták, annyira akarat-nélküliségben tartották az egyszerű munkásságot. A munkásság tehát elhatározta, hogy nem fizet a nagykor részére, nem hajlandó egy csomó fő-al-közép és egyéb titkárnak kényelmes, bő életet nyújtani fűszerezve a kávéházi kártya zsebpénzzel is azért, hogy viszont, ami-

kor a munkásság érdekében kellene teljes erővel fellépni, az illetők vagy sehohsem voltak találhatók, vagy elolvadtak a munkaadók iránti lojalitástól.

Nem mi mondjuk mindezeket, hanem azok a röpiratok, amelyek oly bőségesen találhatók Szalgótarjánban s környékén. Ezek a röpiratok akár a Vági párt, akár a pilis-vörösváriak, akár Telek és Kruz-vannak is alányomtatva egyben megegyeznek: a másik csoport vezetőinek szidásában és alapos lefésztésében. Borzasztók a bűnök amik ott a röpiratokban szerepelnek, sikasztás, árulás, egész mindennapi esetek, amikkel mind megdönthetetlenül vádolják a kegyetlen, goromba parancsolókat.

A polgári társadalom pedig fölfigyel a röpiratok hangjára és adataira. Beletekint mint egy ablakon át abba a kohóba, ahol fő, készül a polgári társadalmi rend megbon-tásának gondolati és technikai terve. Látja a tömegek élén a tülekedő

önteremtette nagyságokat, a munkásság fillerein élősködő munkás-arisztokráciát, amely ellen most föl-támadt az elnyomott tömeg, s amely-nek tagjai, hogy önmagukat, pozí-cióikat, jövedelmüket mentseik egy-mást velköztetik meztelenre röpi-ratokban a bámulattól nagyanyilt szemü munkásság előtt!

Nem csodálkozunk, hogy a munkásarisztokraták elleni fölzudu-lás éppen Szalgótarjánban tünt ki, ahol évek óta erős keresztény szer-vezetek dolgoznak a munkásság fel-világosításán. Figyelmeztetjük azon-ban éppen erre való tekintettel a leleplezett arisztokraták egyéneit, hogy hiába való egymás bűneit azért kitergetni, hogy önmagukat mentseik, — mert Szalgótarján mun-kássága ugylátszik lassan elérkezett a szemfelynyitástani lépéshez s egy kemény ököl mozdulattal elsöpri a testén és lelkén élősködő paraziták tömegét, a munkásarisztokratákat.

Sz. I.

Figyelemreméltó tény, hogy a nem-zetközi szakszervezeti szövetségnek (más néven amsterdami internacionálé) 1919-ben 23 millió és 170 ezer tagja volt 22 állam területéről. Ez a szám 1924 végére 13 millió és 133 ezerre esett vissza s mint a mai tarjáni esetünk mutatja, azóta is kevesbedett. Nem jelent ez mást, mint kétségtelen haladást a kijózanodás és ki-ábrándulás felé. A nemzetköziség rom-boló tényező, már pedig ország nélkül, haza nélkül nincsen munka, nincsen ke-nyér és föllendülés.

Más szél kezd fújni, amely a ke-resztényszocialistáknak és feketeingesek-nek kedves, kiket a barátságos és kele-tiesen jómódoru Népszava csirkefogók-nak nevez, mint ahogy minden töle ki-lépő dolgozó többévi robotolás és előfi-zetés fejében csirkefogó nevet kap em-léül. Jó lesz ezt is megjegyezni mind-azoknak, akik hiszik és vallják, hogy sem üres handabandából, sem vezérkis-lakásból nem lesz a munkásnak kenyere.

Ne ejtsük hát el a feketeing fona-lát, mert igen mélyen szánt annak szim-bolikus jelentősége. Jelenti a munkás-lek felszabadulását, jelenti a sokaság tü-relemmel viselt igalevetését és a magyar nemzet gondolat felé való közeledést, valamint a szocialdemokrata mozgalom-nak világszerte észlelt visszaféjlődését.

Szerkesztő Uram! — nyíltan meg-mondom, hogy nagyon tudatlan ember az aki a munkásnép töke elleni megszer-vezését nem tartja égetően szükségesnek. De megtudja-e valaki magyarázni, hogy miért kell eladni a munkásnak egyéni függetlenségét, lelki szabadságát, Istenét és hazáját, ha egy szervezetbe lép? A szakszervezetnek minden politikai és vi-lágnézeti kérdést ki kell kapcsolnia és tisztán a munkás gazdasági boldogulá-sát kell vezér-csillagul maga elé tűznie. Mi szükség volt arra, hogy minket mun-kásokat a marxista materialista világné-zet istentagadásával hitetlen állatokká neveljenek, számos klauzussal, meddő frankvitákkal politikai sztrájkokkal trak-táljanak, egy idegen fajvédelmi lappal tömjenek és hogy nagyúrrá lett frakció-vitézek gomblyukában kiörjőn a szegfű-forradalom? Mi közünk nekünk mind-ezekhez?

A sasok feketeinge bátorságosan hadat üzen az idejétmulta ürességeknek és a gyűlölet szennyes osztályharca helyett a társadalmi béke és szolidaritás alapján a többi osztályokkal kollektív egyetértésben keresi a munkásboldogu-lást. A feketeing azt követeli, hogy a munkást senki ne próbálja és ne meré-

Munkáslevél.

A feketeing.

Jóleső érzéssel és hálával ismerem el, hogy az a magatartás, amelyet Szer-kesztő Uram és becses lapja a szalgótar-jáni lélekregényben tanusít, férfihoz illő és valóban felemelő. Más az „ugye meg-mondtam” örömjongásával, kaján dia-dallal tört volna reánk, a helyi marxiz-musnak szörnyű kudarcát látva, Szer-kesztő Uram pedig hallgatagon, sértő szó nélkül, a keresztény türelem fölé-nyes nyugalmával várja a megkínzott bá-nyászlekek teljes megtérését. Ugy látom, hogy várakozásában nem fog csalódni.

Milyen egészen más ezzel szemben az országos liberalis sajtó hallgatása, amely szeretné eltusolni a tarjáni nagy-kihatású eseményeket és az eltitkolás kétségsbeesével lélekzetviszafajtvá lesi a végkifejletet. Érttem én azt, mert nagyon jól tudom, hogy a zsidóság szocialde-mokrácia nélkül csak olyan, mint a ha-rang ütő nélkül. Bizony halálos csapást jelent a nemzetietlen destruktív gondo-latra, hogy egyszerre annyi ezer szo-

cialdemokrata hagyja ott a régenmegunt forradalmi szakszervezetet.

A Népszavának persze áruló mindaz aki az ő porázáról leszakítja magát, aki nem tűri tovább a munkásvezérek cézári teirorát. De ki tehet arról, hogy az álta-lános csömör miatt neki megélhetési gondjai vannak? Hát ha még a vörös tábor derékhadá mi vasasok is megmoz-dulunk és a vasasokból rövidebben csak sasok lesznek?

A nagy kavarodás, melyre most az egész csonkaország érdeklődve figyel és amely miatt minden magyar Szalgótar-jánra függeszti kutató szemét, igen fon-tos tanulságokkal szolgál. Engem igazán nem érdekel a dolog személyi háttere, előttem a Payer, Csóka, Klárik, Fo-dor nevek semmi fontossággal nem bir-nak. Mélyebbre nézek és kis egyénisé-gek hátterén túl a nagy kiválásban nem egyszerű kanapé-pört, nem koncleső ma-rakodást látok, hanem egy világejlődési folyamatot ismerek fel.

Néhány szó a több-termelés kérdéséhez.

Az utóbbi időben úgy a napilapok mind pedig az egyéb közgazdasági lapok mind gyakrabban foglalkoznak a mai gazdasági helyzet problémáinak megol-dási kérdésével s csaknem mindegyike arra a conclusiora jut, hogy a mai lehe-tetlen állapotokat egyedül a többtermel-éssel lehet megoldani. Sajnos azonban, hogy egyik cikk sem mutat reá a több-termelés megoldásának mikéntjére.

Ugy véljük, hogy nem fogunk meddő munkát végezni, ha reámutatunk, arra hogy a gazdasági kérdéseket a több-termeléssel megoldani nem lehet, mert a többtermelés hangoztatása nem egyéb, mint liberalis jelszó, a mely mögött a marxi elszegényesítési törekvés lappang.

Nézzünk csak ezen jelszó szemébe, akkor azonnal kitűnik, hogy a mai ki-uzsorázott és agyonszanalált nép, még a mostani, erősen redukált termelést sem képes felszívni, hogy legyen akkor képes a többtermelés produktumait felvenni.

De hát a liberalis nagytőkének szüksége van a többtermelésre, hogy ez-zel készletét növelje, reámutasson annak lehetetlen elhelyezhetésére, aminek kö-vetkezménye az amugy is culi-bérekre redukált kereseti lehetőségeket továbbra is lenyomni, hogy az egyszer mégis be-következő konjunktura idejében, bőséges

kamatokkal túladhasson, az olcsón ter-melt árun.

Ez és semmi egyéb tartalma nincsen a többtermelés hangoztatásának s na-gyon kell csodálkoznunk, hogy hazafi-asan gondolkodó egyének, minden kritika nélkül átveszik ezen liberalis kapitalista jelszót.

Ha hazánkban új gazdasági épüle-tét szilárd alapra kívánjuk felépíteni, ak-kor egészen más utakon kell haladnunk, amely bár a liberalis kapitalista körök nemtetszésével fog találkozni ugyan, de áldani fogja a sok millió magyar, aki a legnagyobb szükségben keresi a kiutat a biztos pusztulás elől.

Tekintsünk csak körül a mai köz-gazdasági állapotainkon, akkor bátran állíthatjuk, hogy dacára a „fényesen si-került szanalásnak” a tönk szélére jutot-tunk s csak idő kérdése, mikor fog a végleges összeomlás bekövetkezni.

Addig míg az adóterhek főleg a jövedelmeket s kisebb mértékben a va-gyont terheltek, lehetett még fogyasztók-ról beszélni. A szanalás azonban oly ter-heket rótt a nép vállára, amelyek az amugy is csekély jövedelmökből nem ke-rülhettek ki s így kénytelen a szerencsét-len „adóalany” meglévő vagyonkáját megterhelni, illetve elköttyavetyélni, hogy adózó kötelezettségeinek megfelelhessen. Ily módon vált hazánk ma a külföldnek, a külföldi kapitalizmusnak legdusabban jövedelmező fejőstehenévé. Értékeink zá-

logban vannak, azok fölött ma nem mi rendelkezünk, hanem „jóakaró hitelező-ink”. Egyéni értékeink pedig sorra dobra kerülnek, hogy azok a liberalis kapita-listák telhetetlen gyomrát megtöltsék.

Hát lehet e ily körülmények kö-zött többtermelésről beszélni, amikor a néhány liberalis kapitalista kivételével, a fogyasztók millióit tönkretettük? Vagy talán azt hisszük, hogy a néhány libera-lis kapitalista fogja a többtermelés pro-duktumait elfogyasztani?

Az élet arra tanított bennünket, hogy a fogyasztók teremtik meg a több-termelést! Ha tehát többtermelésről be-szélünk, akkor előbb a fogyasztókról kell gondoskodnunk!

A háború, a forradalom s végül a szanalás a haza minden polgárának élet-standartját a minimumra szállította le. Mindenki törekszik igényeit a legszü-kebbre szabni, hogy csekély keresetével a legerényebben megélhessen s megfe-lelhessen mindazon kötelezettségeinek, a melyeket az állam és család méltán elvár. Fogyasztásról tehát csak a leg-szükebb mértékben lehet szólni!

Ha azonban ezen minimumra le-szállított igények, nagyobb kereseti le-hetőségekkel fokozhatók, akkor annak arányában azonnal beáll a szükséglet ki-kielégítése s ezzel emelkedik a kereslet. A kereslet növekedése pedig magával hozza a többtermelést, amelyet nem „megteremtteni kell, mint azt a liberalis

körök hangoztatna, hanem az magától ke-ltezik, mert csakis a többtermelés fogja a többkeresletet kielégíthetni.

A kulturális fejlődés az igények növekedésével jár. Hol áll az megírva, hogy az igények növekedését csak a néhány kiválasztott kapitalistának szabad kielégíteni? s a nép milliói ettől elzár-asanak! Hol áll az megírva, hogy a nehéz munkát végzők, testet és lelket elsor-vasztó odokban tengéssék el örömtelen életüket? hogy a munkájuk által terem-tett haszonból néhány kapitalista tobzód-hassék?

Minden egyének joga van igényei-nek kielégítéséhez és pedig az általa tel-jesített munka értékének arányában. Te-hát joga van oly keresetre, amely em-berhez méltó életet biztosít részére, ter-mészetesen mindenkor arányosan az ál-tala végzett munka értékével. Ha tehát a munkát megfelelő módon értékeljük, akkor fogyasztókat teremtünk. A fo-gyasztók szükségleteik kielégítésével ke-resletet idéznek elő, a fokozott kereslet pedig megteremtí a többtermelést!

Ezekből látható, hogy a többtermel-ést, — mint sokan hirdetik, — megcsi-nálni nem lehet, az magától „csinálódik” meg, ha fogyasztókat teremtünk.

A kérdés most már az, vajjon le-het-e fogyasztókat teremteni s ha igen miképpen?

Hogy ezen kérdésre világosan meg-felelhessünk, szükséges megállapítanunk, miből is áll a szükségleti tárgy összértéke,

szelje többé kiforgatni emberi, magyar faji mivoltából, ne fosszak meg öröklött világnézetétől s ne fűtsék lelkét az emésztő gyűlölet izzásával, mert mindez nem tartozik a kenyér kérdéséhez.

Sajnos, hogy ideig-óráig ugyan, de mégis lehetett minket orrunknál fogva vezetni. A világ azonban le fog higgadni és ott találja meg győtrő problémáinak megoldását a kereszt szocializmusában, az egymásért való törés és szeretet iskolájában, az egy mértékkel való osztás fundamentumán s az örök igazság joga alatt. Aki sokat habozik, tépelődik, szakállat rakosgatja, annak azt üzenem, hogy tévelygések helyett, hű kísérletezések helyett lépjen csak rá bátran az egyenes utra, amelyet előbb-utóbb ugyis végig kell egyszer járnunk.

Feketeinges testvérek, bár én még nem vagyok közöttetek, de büszke magyar szeretettel üdvözölve arra kérék titeket engedjétek, hogy megszorítsam munkától kérges kezeteiket. Legyetek ti az erjesztő kovász ebben a nagy tisztító

lélekforradalomban, öntetek bátorságot példátokkal a csüggedő s még habozó szívekbe, csak viseljétek félelem nélkül harcetekre járt és viharokat látott domboru mellett a kettős keresztet, mert én tudom, hogy helyes irányban jártok. Ne nézzetek se jobbra, se balra, ne térjétek semmi kilengést és a magyar névhez méltatlan atrocitást, csak honfi szívetek parancsszavára hallgassatok. Higgyétek el, hogy Salgótarjánban is ezek éreznek egyet veletek, bár még nem mutatják ezt ki nyíltan előttetek. Előre a felszabadító bátor harcban, előre, a magyar munkás boldogításáért és felemeléséért!

Engedje meg Szerkesztő Uram, hogy önnek irt levelelem keresztül másoknak szólottam; de ki tud a lelkesült szívek rádiójának parancsolni? Miután kijelentem, hogy továbbra is megfigyelő álláspontra helyezkedem, maradok ragaszkodó és üdvözlő tisztelője:

Tarjáni András
felvilágosult fémmunkás.

A bányatárspengztárak egyesítése.

Irta: KOSSIK ISTVÁN.

Közel egy évvel ezelőtt a nemzetgyűlés egy évtizedek óta sóvárgott szocialis törvényjavaslatot fogadott el, mely a bányatörvény alá eső üzemekben és az ezekkel kapcsolatos ipari üzemekben foglalkozó munkásoknak, altiszteknek és ezek családtagjainak nyugdírbiztosítását egyelőre rendelettel hivatott szabályozni. Hogy mennyire időszerű ezen javaslat, ezt a nemzetgyűlés maga igazolta azzal, hogy félretéve minden pártpolitikai nézetet, a törvényjavaslatot mult év október 23-án egy általánosságban, mint részleteiben egy gyűlés keretén belül tárgyalta és egyhangúlag elfogadta. A szabályrendelet kidolgozásával Vass József népjóléti miniszter lett megbízva, kinek a modern szocialpolitika terén már igen sokat köszönhetünk s ennél fogva a bányatárspengztárak tagjai méltán remélték, hogy a kibocsátandó szabályrendelet a legmesszebbmenő igényeket fogja kielégíteni.

Nagyon jól tudjuk, hogy a társpengztárak a bekeidottak is csak olyan kis nyugdíreket juttatnak, melyekből, a legminimálisabb létfenntartási szükségleteket sem lehetett beszerezni, áll ez főleg az özvegyekre, kiknek nagy része havi 1.50—4. korona özvegyi nyugdírben részesült. Az is ismeretes mindenki előtt, hogy ez a csekélyke nyugdír is csak úgy volt elérhető, ha a munkás egy a vállalatnál maradt állandóan és megszakítás nélkül dolgozott s ha más vállalatnál kínálkozott is részére kedvezőbb kereset, nem mozdulhatott el, mert akkor elvesztette volna addig megszerzett nyugdírigényét. Ez a jobbágyi költöttség ter-

mészetesen jó volt a munkaadó vállalatra abból a szempontból, hogy a munkabérek nem kellett emelnie, de egyúttal meg is bosszulta magát, mert a munkás — főleg a bányászt értem — ezen lekötöttség folytán nem mozdulhatott el más bányákhoz tapasztalatokat gyűjteni, képezni magát s azzal a primitív gyakorlati dolgozott mellyel a nagy vagy a dédajja.

Köztudomású a bányavidékek közönsége előtt az is, hogy a szénbányák termelés fokozása ősztől-tavaszig tart, midőn a környékbeli falvak szegény földmivelő népe téltenségre lévén kárhoztatva, megragadja a munkaalkalmat s be-megy a bányába dolgozni, hogy tavaszszal önként, sok esetben felmondás után újra visszatérjen a mezőgazdasági munkához. Ezek az úgynevezett idénymunkások fiatal koruktól kezdve agg korukig minden évből fél évet bányamunkával töltöttek el s negyven, negyvenöt éves korukig a kötelező társpengztári tagság folytán a teljes tagdíjat, tehát nemcsak a betegsegélyző, de a nyugdír biztosításra is szolgáló díjakat tartoztak fizetni s mert tavasztól-őszig megváltak a bányamunkától, nyugdírigényüket következetesen évről-évre elvesztették. Sok ezer ilyen idénymunkás negyven-ötven éven át töltött évenként hat-nyolc napot a bányában s még sem biztosított magának aggkorára nyugdírellátást. Mindez az egyes vállalatok önálló társpengztári szervezete és evolúciója folytán keletkezett, melyet a társpengztárak egyesítése megszüntetni hivatott.

A népjóléti miniszter által a kö-

zelmultban kibocsátott nyugdírbiztosítási rendelet-tervezet bár mérőföldekkel előbbre viszi az eddigi helyzetet, sajnos azonban nem elégíti ki épen a legfontosabb szocialis igényeket. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagynunk ama nemes gondolkodását, hogy tervezetét kiadta bírálattárgyává úgy az érdekelt munkaadó-vállalatok szövetségeinek, mint az érdekelt munkás és altiszti szövetségeknek és egyesületeknek s véleményeik meghallgatására a közel jövőben ankétet hív össze hol, ha megvilágítva fogja látni a tervezet sérelmes pontjait, valószínűleg nem fog elárkózni azok megfelelő reparálása előtt.

A rendelettervezet négy osztályba sorozza a nyugdírbiztosítási tagokat és pedig évi 1200, 840, 720 és 480 pengő elérhető legmagasabb nyugdírral. Ennek 20 százalékat nyújtja minimális nyugdírként, melyet a tag 10 évi betöltött tagság után érhet el. A 20 százalékos évenként 2 százalékkal emelkedik, ha tehát valaki 39 betöltött tagsági év után válik munkaképtelenné, akkor a maximális nyugdír 78 százaléka tarthat igényt, ellenben ha valaki olyan szerencsés, hogy munkában töltheti be a 40 évet, de ugyanakkor munkaképtelenné válik, akkor ezen egy év alatt épen 22 százalékosat ugrik egyszerre.

A négy osztályból az elsőbe tartoznak az önálló munkakört betöltő bányamester, főaknászok, főművezetők, főmesterek, stb.; a másodikba az alárendelt aknászok, munkafelügyelők, művezetők s nem önálló munkakört betöltő egyéb alkalmazottak; a harmadikba a vajúrók, segédvajúrók, szakképzett iparosok, gépészek; a negyedikbe pedig mindazok, kik az első három osztályba be nem sorozhatók.

A korhatár 70 év, tehát, ha valaki mondjuk 55—60 éves korában betölthette a 40 szolgálati évet, de még nem vált munkaképtelenné, akkor az további szolgálat, vagy dolgozhat, míg csak bírja, csupán azért, hogy évenként 2 százalékkal emelkedjék a nyugdírigénye, habár a betöltött 40 év után a tagsági díj fizetése alól fel lesz mentve.

Az özvegy a férje által igényelt, vagy élvezett nyugdírnek 50 százaléka a gyermekek pedig egyenként 15 százaléka tarthatnak igényt, azonban a családtagoknak nyújtott özvegyi és gyermeknevelési segély összesen 75 százaléknál több nem lehet. A gyermekek 16 éves életkorukig élvezik a nyugdírsegélyt, de kiváló előmeneteli gyermekeknek tanulmányaik befejezéseig, 16 éves életkoron túl is keresetképtelen gyermekeknek munkaképességük eléréseig is nyújtható külön engedéllyel ezen segély.

A rendelet-tervezet többi része többékevésbé megnyugtató tartalom, szerzett jogokat is véd bizonyos fokig, nem látni azonban benne az önkormányzat jellegét teljesen kidomborítva, mely szintén precízebben volna biztosítandó.

A legfontosabb pontokat igyekeztem tájékoztatásul kiemelni, melyek egyben a legnagyobb mértékben esnek kifogás alá s feltétlenül enyhítésre, javításra szorulnak. Legyen szabad szerény véleményemet — mely bizonyára sok érdeklővel azonos — a nagy nyilvánosság előtt kifejeztem.

A négy osztályra nincsen szükség, mert az első kettő egy kategóriának, az altiszteknek van felállítva, mi nemcsak, hogy felesleges, de nagy részben igazságtalan is. Mert a bányamester, főaknászok, főművezetők, főmesterek mind a második osztály kategóriájából válnak azokká, senkiből sem lesz pályára kizárva mindjárt bányamester, főművezető, hanem kezd az aknászi, segédművezetői beosztással s vagy szorgalma, vagy egyéb szerencsés körülmények folytán válik csak idővel önálló munkakört betöltő altisztté. Míg Csonkamagyarországon az első osztálybeliekből 1400-an vannak; kikből közel 1000-en sohasem juthatnának dacára egyenlő kvalifikációjuknak az első osztályba, ellenben munkakörük talán még több energiát fogyaszt el belőlük, mint a rangban előttük levőkből.

Fenntartanék tehát az altisztek részére egy osztályt, a második osztályban soroznám a szakképzett iparosokat, gépészeket s mindazon munkásokat, kiknek munkaköre erősen az egészséget és testi épiséget veszélyezteti. Ilyenek a vajúrók, segédvajúrók, csillések, hengereszek, generátor kezelők és táplálók, stb. A harmadik osztályba soroznám a többi munkást, kik a második osztályba nem sorozhatók.

Az elérhető legmagasabb nyugdírt is a mai viszonyokhoz mérten alacsony-nak tartom, minthogy a megélhetési viszonyok korántsem közelítik meg a békebeli viszonyokat. A havi 100 pengő hivatalos számításaink szerint ugyan 86 aranykorona, azonban a megélhetési indexszám szerint legfeljebb 60 békebeli korona vásárlóerejével bír, de sok cikké annnyival sem. Minthogy a rendeletnek minden tekintetben az a célja, hogy az eddigi állapotokon javítson, mindenesetre kívánatos az összegnek legalább 50 százalékkal való felemelése. Számolni kell a körülménnyel is, hogy a vállalatok mentesíteni akarván társpengztáraikat a deficitől, kisebb nyugdírt nyújtattak társpengztáraikkal, de a nyugdíjasoknak a megélhetés nehéz gondjait enyhítették természetben nyújtott lakás, fűtés, világítással, mire majd a jövőben aligha lesznek hajlandók, mert hiszen a szabad mozgás révén a nyugdírezettek most már kifejezetten nem az ő családjukból lesznek.

Az általam véleményezett három osztályból tehát az elsőnek évi 1800, a másodiknak 1200 és a harmadiknak 800 pengő legmagasabb nyugdírben látnám aggkori ellátását szerény keretekben biztosítva.

A szükségleti tárgy értéke áll:

1. A nyersanyag termeléséért kiadott emberi munka költségéből.
2. A nyersanyag termeléséért kiadott gépmunka költségéből.
3. A nyersanyag termelésénél szükséges berendezés amortisatio és elhasználás költségeiből.
4. A nyersanyag tulajdonos befektetett tőkéje utáni kamataiból.
5. A nyersanyag tulajdonost megillető nyereségből.
6. A nyersanyag termelésénél keletkező regie költségeiből.
7. A nyersanyagnak készáruvá való feldolgozásánál szükséges emberi munka költségeiből.
8. A nyersanyagnak készáruvá való feldolgozásánál szükséges gépmunka költségeiből.
9. A készáru termeléséhez szükséges berendezés amortisatio és elhasználás költségeiből.
10. A készáru telep-tulajdonos befektetett tőkéjének kamataiból.
11. A készáru teleptulajdonost megillető nyereségből.
12. A készáru regie-költségeiből.

Tegyük már most fel, hogy ezen 12 pont alatti tételek, amelyekből az áru értéke össze tevődik, egyenlő értékűek, akkor az áru értékének két része, (1-ső és a 7-dik) áll az emberi munkára kiadott költségekből és tíz része az egyéb költségekből. Vagyis.

$$\text{Áruérték} = \frac{2}{12} + \frac{10}{12} = \frac{1}{6} + \frac{5}{6} = \frac{6}{6}.$$

Ha már most az emberi munkát 100 százalékkal értékeljük, vagyis a kereseteket megkétszerezzenek, akkor a szükségleti tárgy értéke nem emelkedhetik annak kétszeresére, hanem csak $\frac{1}{6}$ -oddal. Vagyis ez esetben lesz az.

$$\text{Áruérték} = \frac{1}{6} + \frac{1}{6} + \frac{5}{6} = \frac{2}{6} + \frac{5}{6} = \frac{7}{6}.$$

Ez azt jelenti, hogy minden a termelésben részes munkás (tehát a szellemi éppen úgy mint a fizikai) vagyis a nép egy tekintélyes hányada, azon helyzetben jut, hogy az $\frac{1}{6}$ kereseti többlettel többet fogyaszthat mint előbb.

Az ezáltal tetemesen emelkedő forgalom révén az egész közép osztály, amely — habár csak közvetlen is, — bekapcsolódik ezen nagyobb fogyasztás által adott nagyobb forgalomba, szintén nagyobb kereseti lehetőséghez jut, vagyis szintén szaporítja a fogyasztók számát.

Tehát az által, hogy a kereseti lehetőségeket 100 százalékkal emeltük, a szükségleti tárgy értéke csak annak $\frac{1}{6}$ -odával drágul, de teremtetünk tetemes mennyiségű fogyasztót, amely szükségletének bővebb kielégítésével megindítja a többtermelést. Ezen drágulás azonban csak átmeneti, mert a tudomány és a technika fejlődése törekedni fog, — a kifejlődő verseny folytán, — az olcsóbb termelés lehetőségeket megteremteni.

De hogy ezen kereseti lehetőségek emelkedésével járó óriási befolyást még világosabban lássuk, még oly példával kívánjuk azt bizonyítani, amely a fenti fejtegetéseinket még a laikus előtt is kézzelfoghatóvá teszi.

Tegyük fel hogy egy millió hivatalnok, kishivatalnok és munkás, akiknek jelenleg átlag napi (8 órai munkaidő mellett) 8 pengő keresete van, évi 300 munkanap feltétele mellett keres.

$$\text{évenként: } 8 \times 300 \times 1000000 = 2.400.000.000 \text{ Pengőt.}$$

Ha már most a fentiek szerint, ezen évi kereset megkétszereződött, akkor évenként további 2400 millió Pengővel több állana a fogyasztók rendelkezésére s így a többtermelés részére is. Ezen 2400 millió Pengő azonban oly tetemes összeg, amellyel egy csapásra megoldhatnók a többtermelés kérdését. Az ebből folyó kereslet folytán a ma munka nélkül tengődő értékes egyének munkalehetőséghez jutnának, ezzel a munkanélküliség kérdése hosszú időre megoldást nyerne s a látszólagos drágulás épen az említett tudományos fejlődés folytán, rövidesen eltűnne.

Mint látható, ezen egyszerű eljárással nemcsak az alsóbb néprétegek, hanem a nemzet minden rétege előnyhöz jutna, megindulna a most tetesedőre ítélt gazdasági tevékenység s ezzel a nemzet vagyonosodási folyamat is. Ugy az egyes mind pedig az egész nemzet létbiztonsága emelkedne s a legszegényebb osztály gazdasági helyzete emberhez méltó állapotba jutna. A kulturális fejlődés pedig el sem képzelhető fokra emelkedne aránylag rövid idő alatt. De nem utolsó dolog, hogy ezzel a szocialis kérdések egy tekintélyes része is közmegnyugvásra oldódna meg.

Magától értetődik, hogy a kereseti

lehetőségeknek ezen 100 százalékos emelése nem történhetik meg egyszerre, hanem csak fokozatosan. Az emelkedés tempója nem lehet gyorsabb, mint ahogy a termelés követni képes a növekedő fogyasztást illetve keresletet.

Szükséges azonban szigorú törvényes intézkedésekkel a visszaéléseket elhárítani, mert a lelketlen speculatio kihasználni törekszik a kereseti lehetőségek emelkedéséből származó, — fent említett $\frac{1}{6}$ -odnyi drágulást. Ha ezt megfelelő intézkedésekkel el nem hárítjuk, akkor nagyobb kár háramlik a nemzetre, mint amilyen elhárítani akarunk.

Mint a fenti példából látható, a kereseti lehetőségeknek 100 százalékos emelése tekintélyes forgótőkét igényel. Ezen forgótőkét a mai gazdasági rendszer nem képes nyújtani, különösen azért nem, mert a devalvatio elpusztította a nemzetnek 50—60 éves megtakarított vagyonát, amelyet csak hosszú és fáradságos munkával és takarékossgal lehet ismét megteremteni. Miután azonban a nemzet nem várhat ily hosszú ideig feláldozására, egy új gazdasági rendszert kell teremtenie, amely lehetővé teszi a nemzetnek a szükséges forgótőkét rendelkezésére bocsátani anélkül, hogy jövait idegeneknek elzalogosítsa. Ezen új forgótőke rendszer alapjait lerakta Bell Miklós nemzetgyűlési képviselő. „Az aranyfedetű pénzrendszer haldoklása új forgótőke rendszer” című munkájában amely rendszer egy boldogabb kor felnyit csillogtatja meg lelki szemünk előtt.

B. I.

A tíz évi várakozási idő is túl hosszú a rendeletkörébe tartozó munkásoknál, mert nem szabad elfelejtenünk, hogy ezek a munkások ki vannak téve a végzetes betegségeknek s ha a tíz éven belül megdől, pár gyermeke lesz s meghal, egy magával tehetetlen fiatal családot hagy maga után a legcsekélyebb támasz nélkül. Nem szabad figyelmen kívül hagyni ama szempontot sem, hogy a tíz várakozási évvel már szerzett jogok is csorobát szenvednek, mert több azoknak a társaságoknak száma, hol a várakozási idő 6—8 évben van megállapítva.

A várakozási időnek hat évben való megállapítása volna szerény nézetem szerint az a bázis, mely az összes érdekeltekre megnyugtatólag hatna s ezen hat évre kellene nyújtani az elérhető nyugdír 20 százalékát, ez tíz éven át 2 százalékkal, további tíz éven át 2.5 százalékkal s a harmadik tíz éven keresztül 3.5 százalékkal növekedne. Ilyen formán a szolgálati idő maximuma 36 év lenne melynek betöltése után a tag elérné a nyugdír maximumát.

A rendelet-tervezet teljesen megfelel annak, hogy a keretbe tartozó tagok nagy része oly testet és egészséget veszélyeztető munkakörbe végez, melytől a modern szociálpolitikának megkülönböztetően hozatalnia kell. Nézetem szerint a bányák belsejében, a hengerdekénél, a generátoroknál és az ezekhez hasonló nehéz munkakörökben dolgozó tagok megérdemlik, hogy a könnyebb munkakörbe dolgozó társaiknál, minthogy egészségük s ez által korhatáruk csökkentésének teszik ki magukat, hamarabb érhessek el a magasabb nyugdír még pedig az által, hogy minden ilyen nehéz munkakörben betöltött egy év után legkevesebb 1/2 év számitassék be nekik, mely szabállyal fogva ha pl. teljes 30 évet állandóan a bányában töltöttek, 36 évet, azaz a teljes nyugdírt érnek el.

A rokkantsági korhatárnak 70 évben való megállapítása agyonüti a rendeletnek egész szociális jellegét, mert első sorban csak kivételes fizikummal bíró emberek érik el a már előbb említett nehéz munkakörben ezen kort, de egyébként már az 1910 évi statisztika is kimutatta, hogy középeurópában az átlagos korhatár 60 év, mely adatot a rendeletnek okvetlen respektálnia kell.

A családtagok által élvezett nyugdírnek 75 százaléka maximumban való megállapítása sem helyén való, mert az özvegy és két gyermekből álló családnál a második gyermek járandóságából már elvon 5 százalékot s minthogy főleg azok a tagok hagynak hátra 16 éven aluli gyermekeket, kiknek nyugdírigénye amugy is csekély, a méltányosság azt diktálja, hogy a családtagok nagyobb számuk esetén (özvegy és 4—5 gyermek) a férj, illetve az apa által igényelt nyugdír teljes 100 százalékában részesüljenek.

Midőn lapunk szűk keretén belül a ségelmesebb pontokra rávilágítani bátorodtam, egyedüli szándékom az volt, hogy tájékoztassam az érdekelteket, kik nagy részének a rendelet-tervezetet látniuk nincs módjukban, de a szervezeteik kapcsán behatóbban foglalkozhatnak a kérdéssel s főleg törekedjenek arra, hogy a városunkat október 3-án látogatásával megismerő Vass József népjóléti és munkaügyi miniszter urnak már itt tartózkodása alatt tudomására jussanak a rendelet-tervezet sérelmei s minthogy a miniszter ur szociális gondolkodása világszeretű közismert, hinnünk és remélnünk lehet e sérelmek legmesszebbmenő orvoslását, mert hiszen a kerettörvényjavaslat benyújtásakor a nemzetgyűlésen ő maga kijelentette: hogy amikor újra rendezni kívánjuk ennek az évtizedes szervezetnek az ügyét a munkásság javára, mindenesetre vigyáznunk kell arra, hogy ez az újabb rendezés tényleg a munkásság javára történjen...

Baglyasalján, 1926. szeptember hó 23-án.

Hírek és különfelek.

Városunk két díszpolgárának ünnepélyes fogadtatása. Az ünnepség részleteinek megbeszélésére a polgármester f. hó 21-ére egy értekezletet hívott egybe, majd 22-én egy szűkebb körű bizottság dolgoztak a részletek tervezetén. Dr. Vass József népjóléti és munkaügyi miniszter, továbbá Dr. Sztranyavszky Sándor vármegyei főispánja okt. 3-án vasárnap délelőtt 11 órakor érkeznek meg autóján a főtérré, ahol a kis állomás előtt

Á könyvművészet őskora.

I. A KÖNYVNYOMTATÁS.

A keresztes háborúk lezajlottak. IX. Lajos francia királyt elragadta a pestis (1270) a fanatikus lelkesedés lelohadt, az askétizmus szelleme ráeszmélt a földi lét pompás szépségeire és a népek kezdtek észrevenni azt a gyökeres szociológiai változást, amelyet a tapasztalatokban gazdag ismeretbővítő, kalandos külföldi eredményeztek. Minden téren tapasztalni kezdték a keresztes hadjáratok hasznát: művelődési, társadalmi, politikai és anyagi gyarapodás köztörténetét rá a felismert nemzetre. A renaissance alakjának nagyszerű színlapját felemelkedik a szellemi világnézet látóhatárán. Chrysoloras Mánuel megalapítja az első görög és latin iskolát, példáját csakhamar mások is követik s elmerülnek a klasszikus szellem tanulmányozásába. Johannes Reuchlin megszerkeszti az első latin-görög szótárt, Erasmus Rotterdami pedig a kolostort hagyja oda, hogy Itáliába menjen tanulni, Florenczben a Madiciek, Nálunk Mátyás áldásos bőkezűsége folytán izmos fává fejlődik a renaissance magvan. Már elindult a halhatatlanság felé a két szobrász Pisani: Nicola és fia Giovanni, már szárnyára kapta a hír Giotto nevét, Dante már elkápráztatja a művelt világot „Divina Commedia”-jával és már előre vetette fenséges géniuszának hatalmas árnyékát a három művésztitán: Leonardo, Michelangelo és Raffaello.

Természetes, hogy a renaissance ilyen elterjedése, a széleskörű művelődés megkívánta a könyvek sokszorosítását. Eddig a könyveket kolostori szerzetesek másolták, ez azonban igen lassú és rendkívül költséges munka volt. Egy-egy miniatűrös, iniciális kódex egész vagyonba került s néha egy szerzetes csaknem egész életén át csak egy könyvet másolt.

A sokszorosításra az első lépést a fametszés (xylográfia) ismerete tette meg. A fametszést az ó-korban is ismerték, a kínaiak már a X. sz.-ban alkalmazták. Európában csak a XIV. sz.-ban jelenik meg, de a XV. sz.-ban már művészi tökéletességre emelkedik. Az első dátumos fametszet 1423-ból való, az első könyvet pedig, amely így készült, Pfister adta ki 1461-ben: ez a Bohner-féle mescikönyv. Ezen az uton készültek még: az „Ars moriendi” és a „Biblia pauperum”. A legművészebb fametszeteket Dürer és ifj. Hans Holbein alkották, akiknek munkáit a XVIII. sz.-ban újra életre kelték és szintén illusztrációként használt fametszetek sem képesek felülmúlni. A fametszet úgy készült, hogy a művész a rajzot vagy szöveget egy csiszolt kőre, vagy puszpángra ducra vitte át s ezen a rajzolt vonalakat meghagyva, úgy mélyítette ki vésővel, hogy a faducról azután, azt festékkel behengerelve nyomdai uton lenyomatot készíthessen. Érthető, hogy ezek az ősnymtatványok (incunabulumok) igen kezdetlegesek voltak s így a könyvvásárlók ezerszerre inkább vették a drágább, de művészi kiállítású, kézzel másolt kódexeket. A fametszetű könyveknek semmi jövőjük nem volt, csak szentképeket és játékkártyákat tudtak ezzel az eszközzel sokszorosítani. Új módszerről kellett tehát gondoskodni.

Az a férfi, aki a könyvnyomtatás

felállított díszsátornál fogadja őket a polgármester, majd meghívja őket a főtéren a szabad ég alatt megtartandó diszkógyűlésre. Az ünnepség egy óra hosszáig fog tartani. A díszkönyv ünnepélyes átadása és az üdvözlések után díszvonulás lesz a magas vendégek előtt. Majd a bánya szállóba ill. bányakaszinóba hajtattak, ahol a bankett lesz. E helyen közöljük, hogy egy teríték ára elsőrendű menü szerint 50.000 korona. Jelentkezni, a díjak egyidejű befizetésével Nekám jegyzőnél lehet. A bankett után a vendégek az acélgyári sportpályára hajtattak, ahol nagyszabású leventeverseny lesz. Verseny után a díszpolgárokat uzsonnán vendégül látja Liptay B. Jenő kormányfőtanácsos gyárigazgató. Este 8 órakor szenerádót ad az acélgyári dalárda a régi igazgatósági épület előtt. Este negyed 9 órakor levente előadás az acélgyári olvasóegylet nagytérképében. A város polgármestere felkéri az igen t. közönséget, hogy egy sport ünnepélyen, valamint az esti előadásnál minél nagyobb számban jelenjen meg, mert e két helyen lesz alkalma a két kiváló díszpolgárnak városunk közönségével megismerkedni. Más-

mesterségének módját megtalálta és az emberiség közös kincsévé tette: Gutenberg János volt.

Ötszáz és egytíz évtizeddel ezelőtt, a XV. sz. első felében született Mainzban, szegény nemesi családból. Tulajdonképeni neve: Gansfleisch és csak mainzi háza után (zum guten Berge) neveztek el Gutenbergnek. Ifjúságáról kevés adatunk van, azt azonban tudjuk, hogy 1420-ban bizonyos városbeli surlódások miatt Strassburgba költözött és ott drágakövek köszörlésével és tükör csiszolással foglalkozott. Valószínű azonban, hogy sejtett művészi diszpozíciók lappangtak lelkében, mert „szabad órái alatt fametszeteket készített nagy titokban.” Eközben jöhetett rá lassan arra a gondolatra, hogy szétszedhető és összerakható betűket készítsen. Faragott is pár ilyen betűt és a nyomtatás kiválóan sikerült. Most még nagyobb buzgalommal fogott terve kiviteléhez. Hogy minden idejét kísérleteinek szentelhesse, elhagyta mesterségét, így azonban adósságokba keveredett, ezért elhagyta Strassburgot és visszatért Mainzba. Itt egy Fust (vagy Fauszt) János nevű gazdag polgárral társult, aki őt pénzzel támogatja. Másik társa Schöffer Péter író volt, akivel együtt dolgozott s ketten próbálták öntött betűket készíteni. Ezeket is sok baj volt, az ölmöbetűk puhák, a vasból készültek kemények voltak. Végre hosszú kísérletezés után eltalálták a helyes ötvényt.

Ekkor megkezdtek a könyvnyomtatást. Először csak kisebb terjedelmű könyveket állítottak elő, később már latin nyelvű bibliát is nyomtat.

Fust aki igrig természetű, kapzsi ember volt, féltékenyen látta, hogy az amugy is csekély jövedelmet három részre kell osztani, elhatározta tehát hogy egyik társát kizárja. Schöffert nem zárhatta ki, mert az már akkor a veje volt, választása így Gutenbergre esett. Hűtlen gazdálkodással gyanúsította meg, a vállalat kezdetén neki adott pénzért porbe fogta. Gutenberg lett a vesztes s minden eszközét hátrahagyva kénytelen volt újra Strassburgba menni. Önálló nyomdát állított fel, de a bekövetkező háborús idők alatt vállala elpusztult. Szülővárosába tért vissza meghalni: 1468-ban, sok keserű csalódás és lelketlő hanyóadás után, egy nyomorúságos viskóban, teljesen szegényen, elhagyatva, rongyok közt szenvedett ki. Utóőrök és álmodozók tragikus sorsát Találmányát csak halála után tanulta meg értékelni az emberiség: szülővárosa 1837-ben nagyszerű ércszobrot állított tiszteletreméltó emlékének. Ezzel némiképp kiengesztelte sokat bolyongott és szenvedett fiának szellemét!

Gutenberg találmánya által a tudomány közvagyonává lett. Mindenki megszerezte a könyveket, amelyek fő terjesztői a művelődésnek. Természetesen a nyomdatechnika azóta óriási fejlődésen ment keresztül, de azért a művelt emberiség, ha nem is közvetlenül, a mai, csodálatos teljesítményű, hatalmas rotációs gépekben is Gutenberg elvülhetetlen érdemeit tiszteli!

Fekete Alfréd.

nap délelőtt az Acélgyárat, Hirschgyárat, Bányát tekintik meg a vendégek s délután elutaznak. A t. közönség tájékoztatására a polgármester még külön hirdetményt fog kibocsátani.

Személyi hír. Dr. Sztranyavszky Sándor vármegyei főispánja 23-án délután két órakor városunkba érkezett s rövid itt időzés után Karacsberénybe vadászatra ment Légrady Béla — gazd. főtanácsos birtokára. —

Társadalmi reform. Az új nyugdírtörvény-tervezet nem elégitette ki a munkások várakozását. Viszont a sérelmek orvoslására megvan a remény, mert a népjóléti miniszter elnöklésével okt. 7-én Bpsten ankét lesz, melyre az érdekeltek meghívottak, hogy a közös megbeszélés alapján a sérelmeket orvosolhassa Dr. Vass József népjóléti miniszter.

Ébredőgyűlések. A Ébredő Magyarok Egyesülete f. hó 26-án vasárnap d. u. 1 órakor Homokterenyén: d. u. fél 4 órakor, Mátranovákön és Somoskőn tart taggyűlést.

Levente sportverseny szept. 19-én. Most egy éve zajlott le az első levente küzdelem Salgótarjánban, s az

elmúlt vasárnap az egész járás képviselte magát a pompás versenyen, ahol immár nyoma volt látható az egy éves „szorgalmas” munkának. S hogy a nagy eszme a komoly munka mind újabb és újabb falvakat csalt a versenyterre, záloga annak, hogy az akarat komoly. Kikell emeljük Sámsonháza vidékének, de különösen Kisbárkányának versenyző leventéit, az anyag kitűnő, elsőrangú, Csiszolni kell. A verseny pompás volt a mit bizonyít az, hogy a tavalyi rekordok mind megdőltek s igen jó új rekordokat állítottak fel. Ez föltétlen jele a fejlődésnek. Am lássuk az eredményeket. Délelőtt zajlottak le az előfutamok a Rimamurányi Acélgyár ünnepi köntöskébe öltöztetett nagyszerű pályán. 60 m. síkfutásban volt 11 első futam 4 középfutam. 4x50 m. ifj. staféta futás 4 előfutama, sulydobás magasugrás, buzogányvetés, ifjúsági számai, majd a 100 m. síkfutás 9,200 m. síkfutás 7,400 m. síkfutás 4,4x100 staféta futás 3 előfutamai és középfutamai valamint az idősebbek távolugró, magasugró, buzogányvetés, sulydobás ötös csapatversenyei. Délután 3 órakor kezdődtek a döntő mérkőzések. Eredmények. 60 m. síkfutás. I. Kovács Tibor Város 9'2 mp. II. Orlik Gyula Város 9'3 mp. III. Spielberg Pál Város 9'4 mp. Kitűnő start, Kovács Elejétől végig vezet. Orlik egy méterrel második. Spielberg ugyanannyival harmadik. 4x50 m. staféta futás. I. a Város I. csapata 28'4 ill. Acélgyár I. csapat 29'0 ill. Város II. csapata 30'0 Erős küzdelem, a városi csapat centiméterekkel nyer. — Sulydobás ötös csapatverseny. I. Acélgyár. 8'855 m. átlag. II. Város 8'39 m. átlag. III. Mátranovák 8'28 m. átlag. Legjobb dobás Hirschbrich János Acélgyár 9'57. Rekord — Buzogányvetés ötös csapatverseny I. Acélgyár 42'36 átlag. II. Mátranovák 38'97 átlag III. Bánya 38'08 átlag Legjobb dobás Dávid József Acélgyár 50'56 Rekord. — Magasugrás ötös csapat I. Város 1'28 m. átlag. II. Bánya 1'27 m. átlag. III. Hirschgyár 1'07 m. átlag. Springer Mihály Bánya 137'5. — Idősebb évfolyamok. — 100 m. síkfutás. I. Spielberg László V. 12'4. II. Kovács Aladár Város 12'5 ill. Magyar Lajos Város 13. Spielberg megszorítva mellszélességgel győz. 2. méterrel harmadik. 200 m. síkfutás, I. Kovács Aladár város 27 mp. II. Magyar Lajos város 27'4 mp. III. Maczkó József Hirsch 28 mp. Kovács győz. 1 méterrel, 2 méterrel harmadik. Maczkó sokat fejlődött. 400 m. síkfutás: I. Spielberg László város 62'3 ill. Pete István Acélgyár 63 ill. Répás István Mátranovák 64 Spielberg az éle ugrik igen erős tempóban kezd nagy előnyt szerez, 300 méternél elkészült, Pete majd beéri s végső erőfeszítéssel Spielberg győz testszélességgel. Fehér János ifjúsági versenyző lett tulajdonképpen a 3-dik azonban diszqualifikálva lett. 4x100 m. staféta verseny: I. Város 54 mp. II. Acélgyár 56'2 mp. III. Hirschgyár 58 mp. gyenge idő rossz váltások. 1500 m. síkfutás ötös csapatverseny: I. Acélgyári csapat pont II. Város csapat pont, III. Homoktereny csapat pont. Az első 2 helyezett Fehér János és Tóth Géza Mátranovák mint ifjak diszqualifikálva lettek. Távolugrás ötös csapatverseny. I. Város 489 átlag, II. Bánya 451 átlag, III. Acélgyár 448 átlag. Egyénileg Kovács Aladár város 5'05. Sulydobás ötös csapatverseny: I. Acélgyár 7'73 cm. II. Város 7'33 cm. III. Bánya 6'78 cm. egyénileg Knapics Lajos 8'92 Igen inválán gyenge eredmény Az ifjúsági jobb. (Acélgyár 8'85'5 cm.) Magasugrás ötös csapatverseny: I. Város 146'5 cm. II. Bánya 138'5 cm. III. Acélgyár 133 cm. Egyénileg Dombi Andor Város 155 cm. Rekord. — Gerelyvetés I. Nagy Zoltán Acélgyár 34'90 ill. Gál Béla Acélgyár 31'65 ill. Kubovje Béla 31'10 Csiszolatlan stílus. — Diszkoszvetés: I. Szalai József Bánya 26'35 ill. Thern Károly Acélgyár 25'90 ill. Molnár Pál 24'75 Igen szép fejlődés. Szalai tehetséges. — Buzogányhajítás ötös csapat. I. Bánya 45'64 cm. 43'45 ill. Hirschgyár 41'88. Hatalmas eredmény IV. helyezett Karacsberény, kinek mindegyik dobása 38 m. felül volt. oklevelet kap. Egyénileg Kovács István Bánya 51 méter Rekord. A csapatversenysorok kitűnően sikerültek.

Felhívás a Magyar Katolikusokhoz!

A XVIII. Orsz. Kat. Naggyűlés Bpsten okt. 9-10-11-12 napján. A Magyar Kat. ezrei Orsz. táborba szállását október 15-én Budapestről kiinduló Római és Assisi zarándoklás zárja be. Az Orsz. Kat. Szöv. mint az Országos Katolikus Naggyűlés

hivatalos rendezője ma a következő felhívást bocsátotta ki: — Magyar Katolikusok a XVIII. Országos Katolikus Nagygyűlés felhívásának ideje közeledik. Ebben az évben ünneplő először a katolicizmus Krisztus királyságát és emlékezik meg bétűszázadosz Assisi Szent Ferenc haláláról. Az Országos Katolikus Nagygyűlés ama nagy gondolat jegyében folyik le, amit a Szentséges Atya Krisztus szociális királyságának megjelölésével a Szent Év bezárásakor kifejezett és annak a világot átalakító szellemnek fölfirissítésével végzi munkáját, amely Assisi Szent Ferenc alakjában öltött testet. A társadalmat összetartó hatalmas erő forrása buzog e gondolatból és e szellemből. Összetartó és átalakító erő, amely a legszebben juttatja érvényre az Anyaszentegyház hirdette igazi testvérséget. Ennek legyen még az eddigieknél is méltóbb kifejezője a XVIII. Országos Katolikus Nagygyűlés október 9., 10., 11., és 12. napjain, hogy az ott összeseregülő lakosság hatalmas sokasága tanúsítsa, hogy ebből az erőből akarunk és tudunk meríteni Isten dicsőségére és a Haza javára.

A XVIII. Országos Katolikus Nagygyűlés rendje a következő. Október 9-én szombaton délután 4 és fél órakor ünnepies Veni Sancte az Egyetemi templomban mondja Cesare Orsenigo c. érsek pápai nuncio szentbeszédet mond P. Vargha Theodorich Szent Ferenc-rendi házfőnök. Délután 5 és fél órakor Assisi Szent Ferenc halála 700 éves évfordulója alkalmából diszgyűlés a Katolikus Kőr fehértermében. Este 6 és fél órakor a Katolikus Népszövetség diszgyűlése a Székesfővárosi Vigadó termében. Este 8 órakor ünnepi díszelőadás a M. kir. Operaházban. Előadásra kerül Beretvás — Lányi: Assisi Szent Ferenc Oratóriuma. Jegyek szeptember 30-ig az Országos Katolikus Szövetség irodájában, október 3-tól pedig az Operaház pénztáránál kaphatók. Október 10-én vasárnapon reggel 8 órakor ünnepélyes szentmise a belvárosi Főplebánia templomban mondja Zichy Gyula gróf kalocsai érsek. Reggel 9 órakor szintén a belvárosi Főplebánia templomban ünnepies főpapi szentmise, amelyet Cesare Orsenigo c. érsek pápai nuncius, a szentbeszédet pedig P. Bangha Béla S.J. mondja.

Délelőtt 11 órakor I. nyilvános megnyitó gyűlés a Székesfővárosi Vigadó nagy termében. Elnöki megnyitót mond Zichy János gróf az Országos Katolikus Szövetség elnöke. Beszédet mondanak: Cesare Orsenigo c. érsek pápai nuncius Turi Béla preláus, Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök.

Vasárnap azaz október 10-én délután 4 órakor a Szent István bazilikától indul az Eukarisztikus körmenet.

Délután 4 órakor Csernoch János dr. bibornok Magyarország Hercegprimása részvételével Szentséges körmenet melyet a Szent István bazilikától az Országház térre Szmracsányi Lajos egri érsek, az Országház tértől vissza a Szent István bazilikába pedig Zichy Gyula gróf kalocsai érsek vezet. Az Országház téren szentbeszéd, majd rövid könyörölés után a biboros Hercegprimás az Oltárszentséggel áldást oszt. Gyülekezés pontosan 2 óra 45 percig a Szent István bazilika körül kijelölt utcákban. A körmenet eleje pontosan 3 órakor az Oltárszentség és kísérete 4 órakor indul.

Október 11-én hétfőn délelőtt 9 órakor ünnepélyes főpapi szentmise az Örökimádási templomban mondja: Rott Nándor dr. veszprémi püspök. Délelőtt 10 órakor Eucharisztikus diszgyűlés az Örökimádási templomban. Délután 4 órakor II. nyilvános gyűlés a Székesfővárosi Vigadóban. Beszédet mondanak: Hanauer A. István dr. váci püspök. Lepold Antal dr. preláus kanonok, Brisits Frigyes ciszterci tanár, Vass József dr. nagyprepost népjóléti és munkaügyi m. kir. miniszter és Apponyi Albert gróf. v. b. t. t. nemzetgyűlési képviselő. Este 7-től 8 óráig ünnepies Szentóra a papság és a hívek számára az Örökimádási templomban, ahol egész éjjel Szentségimádás a nők részére, akik az Oltáregyesület irodájába előre jelentkeznek. Este 9 órakor az Országos Katolikus Nagygyűlés második napját a Székesfővárosi Vigadóban diszhangverseny zárja be.

Október 12-én kedden reggel 9 órakor Te Deum szentmise a Szerviták templomban, mondja Szmracsányi Lajos egri érsek. Délelőtt a katolikus egyesü-

letek és intézmények diszgyűlései. Délután fél 3 órakor zártgyűlés az Országos Katolikus Szövetség tanácstermében.

Délután 4 órakor III. nyilvános (zárt) gyűlés a Fővárosi Vigadó nagytermében. Beszédet mondanak: Schrotty Pál Ferenc házfőnök, Haller István v. miniszter, Tóth Tihamér dr. egyetemi tanár és Csernoch János dr. biboros Magyarország Hercegprimása. Utána este 9 órakor a Központi Katolikus Kőr fehértermében diszgyűlés.

A XVIII. Országos Katolikus Nagygyűléssel kapcsolatban az Országos Katolikus Szövetség egyházművészeti kiállítását rendez a Nemzeti Szalonban amelyet október 9-én délelőtt 11 órakor ünnepélyesen nyitnak meg és két hétig tart.

A XVIII. Országos Katolikus Nagygyűlésen való részvételre az Országos Kat. Szöv. által kibocsátott tagsági jegy felmutatása ellenében ülésenkint külön-külön is válthatók 5000 koronától 100000 koronáig székjegyek. A Nagygyűlés vidéki résztvevői számára félúti utazási kedvezményt biztosított a Szövetség, amelyet a tagsági jeggyel együtt 35.000 koronáért az Országos Katolikus Szövetség Budapest IV. Ferenciek tere 7., III. lépcső 1. emelet 8. küld meg.

A XVIII. Országos Katolikus Nagygyűlés az október 15-én Budapestről Assisibe és Rómába induló 14 napig tartó zárandokut zárja be, amelynek részvételi díjai: III. b. oszt. 1.900.000 kor. III. a. oszt. 3.500.000 kor. II. osztályon pedig 5.900 ezer korona.

A Nagygyűléssel kapcsolatos ügyekben és a zárandoklás ügyében felvilágosítást az Országos Katolikus Szövetség központi irodája Budapest IV. Ferenciek tere 7. III. lépcső 1. emelet 8. telefonszám: József 154—51 ad.

Az Országos Katolikus Szövetségnek a Magyar Katolikusokhoz intézett felhívását Zichy János gróf dr. s. k. elnök, Zsembery István dr. s. k. ügyvezető alelnök és Hyndy Zoltán s. k. igazgató irták alá.

A salgótarjáni kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.

1918/1926 tkv. szám.

Arverési hirdetmény-kivonat.

Kovács Sándorné (bander) szül. Bede Anna Bede Ferenc végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyben a telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 6.500.000 K. tőkekövetelés és járuléka behajtása végett a salgótarjáni kir. törvényszék területén levő, Somoskőújfalun községben fekvő, s a somoskőújfalusi 335. sz. tjkönyvben A. I. l. sor 204 hrsz. (Ház, beltelek, kert, 1428 négy-szögöl) ingatlanból Bede Ferencet B. 33. a. illető jutalékra 10.200.000 koronában ezennel megállapított kikiáltási árral.

Az árverést 1926 évi szeptember hó 28. napján délelőtt 10 órakor Somoskőújfalun fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlan a kikiáltási ár felénél alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzt a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.c. 42. §-ban meghatározott árfolyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnek letenni, hogy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kikiáltott letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni. 1881: LX. t.c. 147., 150., 170. §§; 1908: XL. t.c. 21. §)

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígértet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni. (1908: XLI. 25. §.)

Salgótarján 1926. évi július 4. n. Zelenka Ottó sk. kir. járásbírósa elnök. A kiadmány hitelű: Csomor telekkönyvvezető.

Meghívó.

Salgótarjáni Építőmunkások Termelő Szövetkezete.

1926. évi október hó 2-án délután 6 órakor Salgótarjánban saját irodahelyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart az alanti tárgysorozattal, melyre a szövetkezet t. tagjait ezennel meghívja Az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az alapszabály 13 § 7 pontja szerint alapszabály módosítása és pedig az alapszabályok 1 §, 3 §, 4 § és 5 §-a.
2. Új tagok felvételének bejelentése.
3. Esetleges indítvány.

Csödtömegkiarúsitási hirdetmény.

Vb. Práznovszky Sándor salgótarjáni kereskedő csödtömegében a balassa-

„Izaforin“

Törv. védett 5962 sz. a. szabadalm. cipőimpregnáló folyadék, a modern chemia vívmánya, mert hivatalos bizonylatok igazolják, hogy így öntve

csak egyszer, csak egyetlenevég „IZAFORIN“ A CIPŐJÉBE, azonnal végleg MEGSZÜNTETI LÁBA IZZADÁSÁT és tartóssá teszi a cipőjét! Nem kell többé naponta áztatgatni, kengetni, pepecselnie, még sem lesz bűzös és nem török fel a lába. Megmenekül a bőrkeményedéstől, tyukszemtől, fagyástól és forró nyáron is kellemesen és kényelmesen viseli a legkényelmesebb cipőjét is

Vigyázzon a törv. védjegyre.

Magyarországi főraktár: „AGRIA“ laboratórium Budapest, I. Horthy Miklós ut 34. Egy adag (egy pár cipőre) 15.000 kor. Utánytel 24 ezer kor. Kapható drogériákban, szövetkezetekben, kereskedésekben, gyógyszerárakban.

gyarmati kir. törvényszék Cs. 1343/1926 43-számú végzése folytán a csödtömeg 1—122 és 135—348 tétele alatt felvett üzleti áruk (divatárú, készruhák, felöltők.) (Berendezés, követelések és lakberendezési tárgyak 1926. szeptember hó 29-én és 30-án esetleg az ezután következő napokon is reggel 9 órától kezdve a rendes üzleti órákban a salgótarjáni kir. járásbírósaági végrehajtó közbenjöttével elfognak adatni. azonban a feltárlási becsár 2/3-án alul nem.

Salgótarján, 1926. évi szeptember hó 23-án.

Dr. Laufer Samu ügyvéd, csödtömeggondnok.

Ényképezőgépek

és cikkekről

ingyen

küld árjegyzéket, ha levelezőlapon kéri

HATSCHEK

és

FARKAS

Budapest. IV. Károly-körút 26.

Hirdessünk:

A MUNKA

Politikai hetilapban!

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában
Amen.

Mint a salgótarjáni „HANGYA“ Fogyasztási Szövetkezet Divat osztálya

ezuton tisztelettel értesítjük igen tisztelt tagjainkat és vásárló közönségünket, hogy az őszi idény beálltával

raktárunkat dúsan felszereltük

a legfinomabb

angol divat flanelokkal és barchetokkal.

Beszereztük továbbá a selyemáruinkat is:

Chrepdeschine zsaphone és belésselymeket

legfinomabb minőségben tartjuk raktáron.

Felhívjuk közönségünk figyelmét

férfi és női divat szöveteinkre,

amelyeket legfinomabb minőségben és

mélyen leszállított áron bocsájtunk

rendelkezésre.

A keresztény társadalom szíves támogatását kérjük. Tisztelettel:

„Hangya“

Fogyasztási Szövetkezet

Salgótarjáni APOLLO MOZGÓ heti műsora

Szombat Vasárnap	Kedd	Csütörtök	Péntek
Szept. 25. 26.	28.	30	okt. 1
BARRA-KARRAH (A néma vádló) A NAVIGÁTOR Főszerepben: BUSTER KEATON	A TÉKOZLÓ FIÚ rege 7 felvonásban. Kiegészítésül: RAFFLES A GENTL. BETŐRŐ.	JOLANDA (A burgundi leány) II. rész, 10 felvonás. Kiegészítésül: Coco az uri fodrász.	

kezdeté hétköznap este fél 9 órakor, vasár és ünnepnap délután 4, 6 és fél 9 órakor.

Melléklet „A MUNKA” 39 számához.

Hadgyakorlatok. Az elmúlt hetekben városunkban és környékén több kisebb csapattest volt összpontosítva rövid gyakorlatra. A záró gyakorlatok alkalmával megjelent Jánky Kocsárd lovassági tábornok, a honvédség főparancsnoka is, aki az összes csapatparancsnoknak a legteljesebb megelégedését és elismerését fejezte ki. Az itt állomásozó csapatok megkoszorúzták a hősök szobrát, a velük jött zenekar pedig a város több pontján térzenét adott. Kedves záróakordja volt az itt tartózkodásnak a f. hó 18-án Baglyason tartott estély, amelynek keretében a bgyarmati zászlóalj tisztikara bucsuzott a baglyasi és környéki társaságtól. A tisztikar tagjai rövid idő alatt igen szívébe férkőztek a társaságnak, az estély még fényes reggel is vig hangulatu estély volt. A gyarmati zászlóalj 19-én a baglyasi hősök szobrát megkoszorúzta, anidőn is vitéz Sallay alezredes a zászlóalj parancsnoka alábbi néhány szót intézte az egybegyűltekhez: A balassagyarmati m. kir. VI. honvéd kerékpár zászlóalj meghajtja zászlóját a baglyasi hősök előtt és koszorút helyez a szobor talapzatára. Lerója kegyeletének adóját azok előtt a hősök előtt, akik mindnyájunk legfőbb kincsét, életüket áldozták fel a hazáért. Nagy lelkük erősítsen meg bennünket, sokasítsa meg maroknyi honvédségünket, hogy majdan, ha az idő eljön, megálljuk helyünket és szerezzük vissza mindnyájunk legfőbb vágyát: Nagy Magyarországot!

Bucsuztatás. Ifj. Kovács Géza áll. tanítónak Lapujtőről Salgótarjánba történt áthelyezése alkalmából, 5 évi működése alatt kifejtett tanügyi munkássága és értékes közéleti tevékenysége által kivívott elismerésének kifejezéséül Lapujtó község vezetőközönsége, élén Mozsáry Ödön földbirtokossal és Kovaltsik József körjegyző, b. gondnoksági elnökkel jól sikerült bucsuestét rendezett. A kedélyes összejövetelen teljes számban megjelentek még Karancskeszi, Karancsbe-

rény és Karancsalja községből is mindazok, akiket a távozó tanítóhoz meleg baráti vonzalom fűzött. Említeni is fölösleges, hogy a legvidámabb hangulat mellett elköltött vacsora magas nivóju tósztokban is bővelkedett, amelyek mindenikéből kicsendült a távozó iránt érzett elismerés és meleg baráti szeretet hangja s a bucsuzó társaság azon óhaja hogy a távozót új otthonában épp oly szeretettel fogadják, amellyel régi barátai körülvették.

F. évi okt. 3-án a sziráki és salgótarjáni járások döntő küzdelmei lesznek az Acélgyári pályán. Előmérkézések reggel 8 órakor, döntő fél 3 órakor. Számozott ülőhely (60 darab) váltható özv. Némethy nénél.

Szégyenház a város gócpontjában. Lapunk hasábjain már ismételtén szóvátettük a közerkölcs azon égető kívánalmát, hogy a város középpontjában levő eme erkölcsstelen intézmény megszűnjön. A menház utcában két gócpontja volt a bűnnek, melyek közül az egyik már félreállott, de a másik még mindig hivalkodik, — ugymond: „Ha Gomora lettűnt — Sodoma még áll” Ideje volna, ha végre ez is lettűnne. Fölhívjuk a hatóságok figyelmét eme makacs hatalmasság megszüntetésére.

Az Ébredő Bányász Szakosztály f. hó 19-én tartott gyűlésén elnökké: Kisák Istvánt, alelnökké: Vincze Károlyt választotta meg. A szakosztály október hó 3-án d. u. 4 órakor tagértekezletet tart a Gaál vendéglőben levő helyiségében. A vezetőség felhívja a bányász bajtársakat, hogy ezen az értekezleten teljes számban jelenjenek meg.

Kilátó a Karancstetőn. A Munka szept hó 4.-iki számában megje-

lent a „Kilátó felavatása a Kékesen” c. közleményben azon óhajának adott kifejezést egy turista, hogy a Karancstetőn egy kilátó torony emeltessek s erre fel is hívja Dr. Förster Kálmán polgármesternek, a Kárpát Egyesület agilis elnökének figyelmét. Felkerestük ezirányban polgármesterünket, aki a következő információt adta a kilátó létesítésére vonatkozólag. A kilátó torony felépítésére egyedüli alkalmas helyet a jelenlegi háromszögelési ponton gondolja. Ahhoz azonban a cseh hatóságok beleegyezése is szükséges volna. Ha a jelenlegi triangulázis jelző oszlop elé építenék a tornyot, akkor nem érvényesülne az, mert a kilátást felfogná a jelenlegi faépítmény, amelyet pedig elhelyezni onnan nem lehet. Nagyon szívesen fogad a megoldásra vonatkozólag proposíciót, mert neki is régi vágya egy szép és kényelmes kilátó torony építése.

Lefoglalták és elárverezik Miklósy Gáborné társulatának minden felszerelését és diszkrétét. A vidéki színészet válságának mindennapos esetei közt is különösen megható Miklósy Gáborné sorsa. Miklósy Gábor a régi színész- és direktordinasztia tagja, éveken keresztül igazgatóskodott vidéken, híres volt jó társulatáról és nivós előadásairól. Lassan megszerzett Kispesten egy kis villát s földet. Két évvel ezelőtt elhunyt és akkor özvegye vette át a direktorságot. Mind rosszabb és rosszabb napok következtek Miklósy-néra, aki kénytelen volt kispesti házáat, ékszereit eladni, hogy elsősorban gyöngyösi adósságait, ahol a legrosszabbul ment társulatának, kifizethesse. Ez sem volt elég: most a bíróság határozatilag lefoglalta a színtársulat diszkrétét és összes felszerelését. Ezeknek elárverezése rövidesen meglesz. A legszomorubb a dologban az, hogy a kultuszminisztérium újra rendezve a színi kerületeket, kifelejtette a koncesszióból Miklósy Gábornét és másik új színi direktornak adta a kerületet.

Hirdetmény.

A tisztességtelen versenyről szóló 1923. V. t.c. 28. §-a kihágásnak minősítette az üzletek és vállalatok részéről az ugynevezett hólapda szerződések kötését és az arra való felhívást, valamint rábírást. A törvénynek ez az intézkedése egyidőre véget vetett ennek a közönséget megtévesztő és súlyosan megkárosító tisztességtelen üzleti fogásoknak. Azonban újabban egyes külföldi cégek kihasználva azt, hogy a magyar hatóságok által való felelősségre vonásuk nehézségekbe ütközik postautján lezárt levelektől szétküldött hangzatos prospektusokkal igyekeznek főleg vidéki közönségünket megtévesztetni. Ilyen például az amsterdami (tropper cégnek) „Aranyeső” címen hirdetett akciója A m. kir. posta ugyan az ilyen küldeményeket ha felismérhető, címzettnek nem kézbesíti, azonban az üzleti élelmesség arra is rájött, hogy ez az intézkedés is kihasználható ha a boríték semmi cégfelírást, vagy egyéb áruló jelzést sem tartalmaz. Így ez esetben a védekezésnek egyedüli módja lenne a közönségnek megfelelő ovatossága. Felhivom ezért a város közönségét, hogy saját érdekében ne üljön félre ezeknek a hangzatos felhívásoknak, mert az ilyen tisztességtelen üzleti foglalkozó mindig megbízhatatlan cég, legtöbb esetben már a rendszert megindító első szelvény eladónak sem küldi el az ígért értéket, de ha bizalomkeltés céljából egyes esetekben el is küldi, a többi vevő, ki a szelvényeket tovább adja már nem tudja, feltétlenül súlyosan károsodik.

Salgótarján, 1926. évi szeptember 21.-én polgármester helyet:
Nékám jegyző.